

2016 KIB Baggrundsstof om Cuba

Cuba er et af verdens sidste kommunistiske stater. Kommunistpartiets første sekretær er også Cubas præsident; han er valgt for en 4-årig periode uden begrænsning på antal af genvalg. Regering af landet sker udføres af Nationalforsamlingen for Folkets Magt.

Landet består af hovedøen, Cuba, og talrige mindre øer. Cuba er den største ø i Det Caribiske Hav – på størrelse med England. Hovedstaden er Havana. Der bor 11 millioner på Cuba, men fødselsraten er for nedadgående og mange forlader også landet. Levealderen er 77 år for mænd og 80 for kvinder.

Klimaet er varmt, fugtigt og subtropisk med en gennemsnitstemperatur på 25,5°C. Cuba ligger i et orkanområde.

Historie: "Cuba" er et oprindeligt ord, som betyder "opdyrket land"; de første indbyggere var Arawaks fra Venezuela og Guyana, som slog ned her p.gr.a. den frugtbare jord. Men med Christopher Columbus' ankomst i 1492 fik de slavelignende forhold og hårdt arbejde for de spanske kolonisatorer, hvilket efterhånden helt førte til deres udslettelse. De blev erstattet af slaver bragt over fra forskellige dele af Afrika. I århundredernes løb opstod "creolerne" – mænd og kvinder født på Cuba, men af spansk slægt – de nytænkte deres nationale identitet. I 1868 gav en creol sine slaver frihed og tog initiativ til det første oprør mod spansk koloniherrødmme. Selvom denne "Ti års krig" ikke fik sat Cuba fri af spansk herredømme, inspirerede det andre til at gribe til våben, og i 1895 begyndte en væbnet kamp mod den spanske hær. I 1898 var USA mellemed til bruddet med Spanien, men nu måtte Cuba underkaste sig nordamerikanske interesser.

Politik: I 1902 blev Cuba en republik. Men i den nye grundlov stod, at USA havde ret til at blande sig i de indre anliggender, når de fandt det praktisk. Men denne lov blev i 1934 afskaffet efter pres fra arbejder- og studenterbevægelser. I stedet kom en traktat mellem de to regeringer, som gav USA lov til at intervenere, mens rettigheden over Guantánamo flådebasen blev opretholdt som lejemål, hvilket stadig gælder.

Første halvdel af det 20. århundrede var karakteriseret ved mange regeringsskift, men længslen efter frihed fra alle fremmede magter voksede. Cuba blev i 1950'erne ødelagt af diktatorledelse og fattigdom bredte sig. En ny bevægelse under ledelse af Fidel Castro så dagens lys. Også Ernesto Che Guevaro var en del af denne "Nationale Frihedskrig". Efter 1959 blev store kompagnier og fremmede monopoler nationaliseret; store landbesiddelser indgik i "Lov om jordreform" og blev fordelt mellem arbejderne. USA indførte i 1961 handelsembargo og de diplomatiske forbindelser blev brudt, da Cubas første demokratiske, socialistiske regering blev valgt. Cuba blev mere og mere støttet politisk og økonomisk af "den socialistiske blok" og lænede sig mere og mere opad den marxistisk-leninistiske ideologi. Men siden Berlin murens fald i 1989 og indtil den store politiske og økonomiske forandring blandt de socialistiske lande i dag, har Cuba befundet sig i en dyb krise, fordi landet har mistet den hjælp de ellers havde fået med mad, teknisk bistand, brændstof og mange andre varer. Dette blev til, hvad cubanerne kalder: "Speciel periode" – en tid med mangel på basale produkter forstærket også af USA's handelsembargo. Men der er håb for fremtiden: den 17. december 2014 blev der indgået en aftale mellem USA og Cuba om at normalisere relationerne mellem de to lande.

Økonomi: Den cubanske økonomi er gået igennem tider med svingninger. Lønningerne står ikke mål med folks behov. Transport er et problem og ofte er der mangel på medicin, mad og ting til personlig hygiejne.

Ændringen i den økonomiske politik har givet mulighed for indtjening: international turisme, co-operative bevægelser, små private forretninger samt eksport af sukker, nikkel og tobak.

Cuba har dobbelt kurs system; løn og priser fastsættes i cubanske pesos (CUP), mens turistkursen fastsættes i konvertible pesos (CUC) ca. lig US\$. Denne dobbelte valuta giver problemer for familierne, selvom de har en rationeringsbog med ret til et månedligt tilskud af mad og andre nødvendigheder. Landet arbejder hen imod kun at have én møntfod.

Samfundet: I 1959 ændredes hele det cubanske samfund drastisk, og "en ny orden" blev indført; i dag bliver centrale aspekter af de nationale traditioner genindført med vægt på værdier, uddannelse og styrkelse af cubansk kultur. Man ønsker at højne især ældres, kvinders og børns livskvalitet. Ændringerne i de økonomiske, sociale og politiske forbindelser fortsætter med at påvirke størstedelen af befolkningen og kortlægger nye veje for det socialistiske cubanske samfund.

Familielivet er påvirket af de mange mangler som f.eks. begrænset adgang til lejligheder til nygifte, og den traditionelle familiemodell er udfordret af nye, legale ting som separation og skilsmisse. Et voksende antal unge par, enlige mødre og kvinder med familieansvar reflekterer over familiernes liv i Cuba. I kvinde forsamlinger, i kirker, i Det Cubanske Kirkeråds "Kvinde og mand"-program arbejdes der med træningsprogrammer for at støtte de mange modeller, der findes for cubansk familieliv.

Sundhed: I artikel 50 i Cubas grundlov står der, at der er lige adgang for alle borgere til sundhedssystemet. Før revolutionen var adgang til sundhedsvæsenet dårlig – nærmest ikke eksisterende i landområderne. I dag har Cuba et sundhedssystem, som en stor del af verden kan misunde dem. Der satses på alt fra forebyggelse til rehabilitering. Cuba har 83.698 læger – én for hver 133 indbyggere; den højeste rate i verden. Der er én sygeplejerske pr. 122 indbygger. Der er 3 "lag" i sundhedsvæsenet: Familielæger tager i snit hånd om 160 familier. Hvis der er brug for yderligere hjælp henvises folk til én af de 451 poliklinikker, der findes udover landet. Der er 152 hospitaler. For kvinder er der graviditetsundersøgelser, screeninger for forskellige slags kræft, oplysning om prævention og hjælp med familieplanlægning. Alle børn kommer til verden på fødeklinikker; hvis der er problemer på specialhospitaler. Børnedødeligheden er derfor meget lille i Cuba. Mødre har et års orlov til fuld løn; amning er obligatorisk de første 3 måneder. Børn begynder på et "immun-program" ved fødslen. 9 sygdomme, som kan undgås, har man udryddet, og andre sygdomme er mindsket p.gr.a. denne vaccinations indsats. HIV/AIDS patienter får den nyeste medicin og socialhjælp. Den langvarige embargo har betydet, at det er vanskeligt at skaffe noget medicin, og anden medicin er meget dyr. Nu bliver 66 % af medicinen fremstillet i Cuba. Befolkningen i Cuba er aldrende. Regeringen forsøger at opmuntre ægtepar til at få flere børn, så fødselsraten kan stige. Der er hjem for ældre, hvor de kan blive passet i dagens løb. Kræftforskning har høj prioritet. Der arbejdes hele tiden på udvikling af vacciner, der kan hjælpe i behandlingen af kræft.

ELAM: I 2014 var Cuba det første land, der sendte læger for at hjælpe med Ebola epidemien. Flere end 200 læger arbejdede i Ebola-ramte områder. Det var ikke noget usædvanligt: siden 1963 har flere end 65.000 læger brugt tid på humanitært arbejde i Afrika, Latinamerika og Asien – et meget højt tal for så lille et land. Som svar på orkanerne i 1998, som ødelagde store dele af Centralamerika og de caribiske lande, siges det, at Fidel Castro havde en vision om et program, der skulle give studerende fra fattige lande mulighed for medicinsk træning. I november 1998 fandt man et passende sted: en gammel flådebygning. I februar 1999 blev de første studerende modtaget på Latin American School of Medical Sciences (**ELAM**). De studerende

skal være under 25 år, fysisk og psykisk velfungerende og fra de fattigste kår. Efter ankomsten bruger de 6 mdr. på at lære spansk, før de går i gang med et 6-årigt medicinstudium. Fra 3. år studerer de sammen med de cubanske studerende. De sover på sovesale, får alle måltider, alle bøger og materialer, de er dækket af sundhedssystemet, og de får 100 cubanske pesos om måneden – alt sammen betalt af den cubanske regering. **ELAM** menes at være det største medicinske uddannelsessted i verden. 24.486 studerende (2008) har indtil nu afsluttet deres uddannelse. Når de er færdige må de godt blive på Cuba i en tid for erfaringens skyld, men konceptet er, at de skal hjem og arbejde på et sygehus i et fattigt område i deres eget land. Siden 2010 har programmet været åbent for 120 af verdens lande, men ikke for europæiske lande. Fra USA har der været omkring 100 studerende!!!

Prisen på en læge: I bededagsheftet siger en pige: ” Min far er læge og arbejder i Venezuela. Jeg er stolt af ham, men jeg savner ham”. Cuba har flere læger pr. indbygger end noget andet land i verden, men læger bliver ikke godt betalt. Arbejdere i cigarfabrikkerne, tjenere på store hoteller kan tjene mere end læger. Men de kan tjene penge ved at tage til et ...**deprived???** Område i et andet latinamerikansk land i nogle år. Der får de løn efter landets forhold, som er af forskellig størrelse, men højere end i Cuba. Når de vender hjem, har de råd til at leje en bedre lejlighed i et bedre område. Den cubanske regering opfordrer læger til at arbejde udenlands i nogle år, fordi Cuba får fordele/**goder** fra modtagelandet og også skat fra den hjemvendende læge. Lægerne arbejder i Venezuela i 1 år, tager så til et andet land i 2-5 år. Hvis de har en 5 års kontrakt, har de tilladelse til at tage deres familie med. Er de der kortere tid, kan de ikke have familien med. Læger på kortere kontrakter har tilladelse til at komme hjem 1 måned om året. Den lange adskillelse lægger et stort pres på ægteskaberne – skilsmisseraten er høj.

Religion: Efter revolutionen blev alle, der praktiserede en tro marginaliseret af regeringens ateistiske politik. I 1990 genindførtes statens **lay character** og garanterede religiøs frihed. Folk kunne igen praktisere deres tro. Mange menigheder havde overlevet takket været en ekstraordinær indsats af kvinder, som havde påtaget sig lederskab, mens mange præster var blevet udkrevet som soldater eller var emigreret. I de fleste cubanske kirker i dag spiller kvinder stadig en vigtig rolle – også på højt plan. Den Romersk Katolske Kirke er det største kirkesamfund grundet spaniernes indflydelse. I løbet af det 19. århundrede kom flere protestantiske kirkesamfund til; nu er der over 60 forskellige. De Cubanske Kirkers Råd bringer de fleste kirkesamfund sammen. Også islam, jødedom, **spiritualisme** og nye kristne bevægelser med fundamentalistiske tendenser findes.

Uddannelse: Selvom uddannelsessystemet strukturelt blev grundlagt i 1522, hvor de første grundskoler begyndte, havde de fleste cubanere ikke før revolutionen i 1961 fuld adgang til uddannelse. Inden revolutionen kunne kun 47 % i byerne og 23 % på landet læse og skrive. Dette begyndte Castro tidligt på at ændre; han opfordrede studenter til at tage ud i landet for at lære folk at læse og skrive. Hundredvis meldte sig, og i løbet af et år var % steget meget væsentligt! I dag siger Cuba, at 99 % af befolkningen kan læse og skrive. Fra 1961 og fremefter var der en kulturel og uddannelsesmæssig eksplosion. Alle former for skoler blev åbnet fra grundskoler, til specialskoler, tekniske skoler og universiteter. Al uddannelse er gratis; kun skoleuniformen skal der betales for, men den kan købes med stor støtte. Over hele Cuba har man samme skoleuniform: rød og hvid i grundskolen, sennepsfarvede nederdele eller bukser og hvide skjorter i overbygningen. I alle skoler er engelsk 2. sprog. Der findes også specialiserede sportsskoler lige fra grundskolen og hele vejen op, men optagelseskravene er høje. Der findes fjernundervisnings programmer og massemedierne, især TV bruges til kurser og programmer, som kan nå ud til hele befolkningen. De

medicinske videnskabers fakulteter er fremragende! Hertil er der også hvert år et anseeligt antal kvinder, der klarer optagelsesprøverne. Kvinder er faktisk i overtal i uddannelsessystemet, ikke kun som studerende, men også som undervisere på alle niveauer. Undervisning er gratis, men når man har afsluttet en uddannelse, har man 3 års "social værnepligt". Faktisk anerkendes uddannelsen først efter, at disse 3 år er gennemført. Det er en slags betaling for uddannelsen. Unge mænd bruger som regel 1 år af deres sociale værnepligt ved militæret. Den "sociale værnepligt" aftjenes i områder, der er relateret til det studium, der er endt.

Kvindes situation: I dag spiller cubanske kvinder en væsentlig rolle i samfundet, i familien og i kirken; også selvom der stadig er elementer af patriarkal kultur på alle niveauer af samfundet. I 1923 begyndte kvinder at organisere sig i grupper for at snakke om de problemer, der påvirkede deres liv og for at frembringe ændringer, der kunne bedre deres kår. Efter revolutionen i 1959 var kvinder meget aktive i at være med at bygge et nyt samfund og forbedre deres uddannelse og profession. I 1961 dannedes De Cubanske Kvinders Forbund for at forlange rettigheder for kvinder, børn og familier. I dag er mere end 46 % af de personer, der er ansat i den offentlige sektor, kvinder; kvinder udgør 68 % af den tekniske og professionelt kvalificerede arbejdsstyrke. 39 % er direktører/ledere i topstillinger. Cuba er på 4. pladsen hvad angår antal af kvinder i regeringen: 48,9 % i nationalforsamlingen er kvinder. 29,5 % af alle borgmestre er kvinder. Og alligevel er det stadig først og fremmest mænd, der indtager nøglepositionerne i økonomi, politik og religion.

Nationale symboler: Mariposa, eller Sommerfuglejasminen er Cubas nationalblomst. Dens hvide blomst repræsenterer renheden i det cubanske folks idealer om frihed og uafhængighed, og dens spinkle form symboliserer de cubanske kvinders ynde. Under uafhængighedskrigen benyttede de cubanske kvinder blomsten til at bringe beskeder i ved at skrive på blomstens inderste kronblade. Den nationale fugl er Toco-ro-ro. Dens fjerdragt har de samme farver som Cubas flag: rød, blå og hvid. Nationaltræet er Den Kongelige Palme, også selvom det ikke er oprindeligt i Cuba. Det findes overalt og er meget velegnet til byggeri; det er højt og kun i toppen har det en krans af palmegrene. Det siges, at det symboliserer det cubanske folks ukuelige ånd, da det kan modstå de stærkeste storme uden at falde. Det nationale flag vagede for første gang i 1850 ved begyndelsen af uafhængighedskrigen. De tre blå striber repræsenterer de 3 departementer, som øen blev inddelt i af de spanske kolonister. De to hvide striber symboliserer folkets rene ønske om uafhængighed. Trekanten repræsenterer de tre lige store ønsker om frihed, lighed og broderskab, og flagets røde farve symboliserer det blod, der nødvendigvis vil blive udgydt for at nå disse idealer. Den ene hvide stjerne symboliserer frihed. I det nationale våbenmærke symboliserer nøglen i øverste del Cubas geografiske placeringer mellem Nord- og Sydamerika som "nøglen til Golfen". Den opgående sol viser, at en ny nation er ved at fødes, og Den Kongelige Palme indsat i et typisk scenari symboliserer folkets ånd. De 3 blå og de 2 hvide striber er fra flaget og repræsenterer de samme idealer.

Kultur: Cubas kultur er ligesom den typiske ret mad, "Ajiaco", som forener smagen af forskellig slags kød, grøntsager, kassava, søde kartofler og majs. Musikkulturen, madkulturen, dansekulturen, litteratur og kunstkulturen er fortrinsvis arv fra Spanien og Afrika, men indflydelse fra kinesiske, franske, nordamerikanske og andre, der har bosat sig i Caribien spores også. Musik spiller en stor rolle i cubaneres liv. Cubanske sange og danse er meget rytmiske og synkopisk ligesom sangen "Guantanamera", der bliver sunget af Jose Fernandez. Dans kan spænde over spektret fra klassisk ballet og Chachacha til Danzon, Cubas nationaldans. Nogle kirker i Cuba har inkorporeret et musikprog i deres fejringer med slagtojsinstrumenter og strengeinstrumenter, som er temmelig tætte på vores kultur.

Musikinstrumenter: slagtojs- og strengeinstrumenter spiller en vigtig rolle i gudstjenester og fejringer. Mange instrumenter er de samme som vi har, såsom bongotrommer (to små trommer af forskellig størrelse

forenet ved et stykke træ). Den mindste kaldes "macho" (han), den større kaldes "hembra" (hun). Overalt anvendes maracas, også selvom de oprindeligt ikke stammer fra Cuba – de er et traditionelt latinamerikansk musikinstrument. De kan blive lavet af græskar, af træ eller læder. ....?? En tres er et cubansk strengeinstrument. Det har 3 sæt dobbeltstreng og spilles med en plekter.